Tečaj XIV. **NOVICE** List 99.

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako **sredo** in **saboto**. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 10. decembra 1856.

Malega gospodarja bogastvo.

(Dalje.)

Po vsem tem, kar smo dozdaj razlagali, hočemo v prevdarek vzeti: kaj naj počne mali posestnik, da bo — po okoljšinah svojega kraja in svojega premoženja — največji dobiček iz svoje zemlje vlekel?

Malemu posestniku njiva največ zaleže; če jo prav umno obdeluje, si zamore več pridelati kakor iz senožet in gojzda.

Njegova lastna skušnja in izgledi njegovih sosedov so ga podučili, za ktere pridelke je njegova njiva najbolj pripravna, in kteri se mu najbolje splačajo. Takih naj bi se najbolj deržal; vendar pa naj bi se ne zanašal zmiraj na eno frugo, če se mu še tako dobro sponaša, zakaj primeriti se utegne, da bo kakošno leto spodletelo in vès njegov pridelk gré potem pod zlo; sicer pa tudi vé, da predolgo zaporedoma ena fruga na ravno tisti njivi ne storí dobro. Zatega voljo si bo prizadeval, na malem svojem zemljišu mnogoterih rečí ob enem pridelovati, pa en sad za drugem tako verstiti, da si pridobí vselej toliko časa, da za vsako setev zamore zemljo prav obdelati.

Perva potreba pa je tudi malemu posestniku gnoj. Naj še tako dobro in čisto s plugom in brano obdeluje zemljo in jo trebi plevéla, brez gnoja vendar ne bo nič, in toliko manj se bo hvalil s pridelkom na negnojni njivi, če je sejal žito ali oljnate sadeže.

Vsak gospodar sam dobro vé, da mu najbolje kaže, ako vse, kar mu je za gospodarstvo potreba, sam domá pridela in mu ni treba drugod kupovati; to posebno veljá od gnoja. Zatega voljo je pa tudi perva potreba, da dobro vé, kako se zamore zemlji z gnojem to poverniti, kar ji je vzel s tem in unim pridelkom.

Ne bomo se tù spušali v učene razlaganja, kako se zemlja izmolze po mnogoterih sadežih, ki so se na nji naželi, in kako ji gnoj spet zgubljeno moč povrača; vendar mislimo, našim malim posestnikom to tudi brez učenih besed dopovedati.

Pridnemu gospodarstvu bo malokje priložnosti manjkalo. da bi si ne mogel cestnega blata, blata iz grabnov, plevéla, pepéla in enake soderge nabrati in si iz take mešanice napraviti gnojni kup, na kterega bo tudi to nametal, kar dobí izpod sekretov. Čeravno so taki kupi neizrečeno veliko vredni in so v posebno čast vsakemu kmetovavcu, in očitno znamenje umnega gospodarja, vendar bi ne mogel izhajati tudi brez živinskega gnoja.

Kako naj se z gnojem v hlevu in na gnojnišu ravná, da mu ga nič v zgubo ne gré, smo že v začetku tega poduka govorili. Povedali smo tudi, koliko klaje naj se živini vsaki dan dajè, da ne bo preveč, pa tudi ne premalo itd. Povedati moramo sedaj, da gospodar, ako hoče vediti: koliko gnoja mu bo njegova živina čez leto napravila, ne smé le svoje živine šteti in po številu repov, ki jih ima v hlevu, gnojni kup meriti, — to bi bila napačna rajtenga. Ne koliko živine ima gospodar v hlevu, ampak koliko klaje (po vagi) ji je čez leto dal — to mu bo pokazalo pravo rajtengo gnoja. Napačno bi rajtal, ako misli, da več gnoja pridela, če namesto lanskih 5 živinčet jih letos 6 v hlevu ima, če pa ni skerbel za več klaje. Ako pri šesterih živinčetih shaja z ravno toliko klajo kakor pri peterih, ima škodo na dvé straní: pervič ima slabejo živino, drugič pa je nje gnoj tudi manj močán.

Če hoče tedaj umen gospodar vsako leto naprej vediti: koliko bo gnoja pridelal, si zamore to lahko prerajtati po klaji in stelji, ki jo bo svoji živini čez leto dajal. Vsa klaja, kakor smo že v tem poduku razložili, naj se prevdari in zrajta na senó; — kolikor vaga senó (ali druga klaja na senéno vrednost prerajtana), dvakrat toliko bo vagal gnoj; h temu naj prišteje gospodar še: koliko stelje bo živini dal (tretji ali saj peti del klaje je prava mera za steljo) in tudi nastlano steljo naj šteje dvakrat, — in tako bo zvedil: koliko gnoja bo dobil za svoje polje čez leto, se vé da, če živino v hlevu redí. Izgled bo to še bolje razjasnil; postavimo: da ima gospodar za živino 300 centov sená ali pa druge klaje, ki zaleže za 300 centov sená; iz teh 300 centov klaje bo s primešanimi živinskimi trebušnimi sokovi in scavnico dvakrat toliko gnoja, tedaj ga bo 600 centov, — stelje pa ji misli nastlati peti del klaje, tedaj 60 centov, — tedaj bo stelja dala 2krat 60 centov, to je 120 centov, — v vsem skupaj tedaj bo 720 centov gnoja ali pa 72 vóz po 10 centov.

Tako si umen gospodar že naprej za vsako leto lahko zrajta: koliko bo imel gnoja na svoje zemljiše zvoziti.

(Dalje sledí.)

Gospodarske skušnje.

(Bolje je živino ponoči klati kakor podnevi), pravijo „Fr. Bl.“, ker meso ponoči zaklane živine se ohrani dalje časa dobro kakor podnevi zaklane. Zatega voljo taki, ki z nasoljenim mesom kupčujejo na debelo, le ponoči koljejo živino. Ponoči ima vsako živo truplo manjo gorkoto v sebi; tudi vsaka živa stvar ponoči bolj počasi sope — sploh je življenje bolj pomirjeno. Če mirniše pa je življenje, toliko stanovitnejše je tudi meso, ktero drugač hitreje gnjiti začne. Da meso take živine, ktero od deleč prignano in tedaj še vso vročo berž zakoljejo, hitro gnjije, učí že stara skušnja.

(Želod govedom škodljiv). Ako se goveji živini preveč ali morebiti celó samega želoda poklada, neha prežvekovati in večkrat potem nevarno zbolí. Mnoge skušnje so to že učile; ena pa je to prav do gotovega poterdila, namreč tale: Nekemu gospodarju, ki je svojim kravam preveč želoda dajal, zbolijo vse krave nevarno; ker pa mu je bilo posebno na dvéh najboljih veliko ležeče, jima dá kakor pri vbodu kadar živino napenja, vamp prerezati, iz njega nabrani želod z roko pobrati, in rano potem spet zašiti. In otel ju je po ti poti gotovega pogina, — vse druge je mogel dati zaklati.

Koliko je delo vredno?

Učen mož je rekel: „ako bi vsaki človek možkega in ženskega spola le 2 uri na dan, karkoli bodi koristnega delal, bi bilo za vse potrebe vseh ljudí zadosti, in ubožtvo in pomanjkanje bi iz sveta zginilo“.

Vse kar živí, potrebuje živeža, in ta živež veljá (koštá) več ali manj dnarja. Kdor tedaj dela, tak nekoliko pridela, kar se vjema z njegovim živežem, ki ga z delom plačuje. Kdor ne dela, si napravlja stroške, ki jih z nobeno rečjó ne povrača.

Rekel je nekdaj moder kralj: „Ako bi le mogel, nobenega postopača bi ne terpel v svojem kraljestvu; zavoljo takih, kteri ne delajo, morajo drugi pomanjkanja terpeti“. Te besede se pa tako razložé: Če lenúh ne opravi dela, ki ga je v družbi človeški opraviti dolžan, je očitno, da morajo drugi namesto njega delati ali za-nj se truditi. Razun večjih del je še mnogotero manjih opravil pri vsaki hiši, postavimo: presti, plesti, tkati, in več druzih drobnih del, s kterimi se večidel ženstvo pečá, ki jih med velikim delom lahko opravlja in vendar ne zamuja poglavitnega. Koristno je, da mala hišna družinica drobičke dneva in večera s takim delom spolnuje. Veliko dobička znese število malih opravil pri hiši skozi leto in dan, toliko več pa po celi deželi in po celi deržavi. Marsiktera družinica, ktera je čas prav obračala, si je čez leto med poglavitnim delom veliko vatlov platna napredla, druga pa, ki je to zanemarila in se je lenila, ni nič pridelala, dasiravno je bila v potrebah. Ni ne prazna beseda, da „čas je dnar“, in resničen je naš stari pregovor: Zerno do zerna pogača, in kamen do kamena palača! Vsak človek, kdor dela — del je pa mnogotero na svetu, z roko in glavo — je časti vreden, naj je kdor koli; vsak pa, ki le lenobo pase in vživa le, kar so mu drugi pridelali, ni vreden piškavega oreha, naj je kdor koli. L—c.

Starozgodovinske čertice.

Rimsko-slovenska postaja Surontium.

Spisal Davorin Terstenjak.

Rimsko postajo, iz table Peutingerjeve znano, ktera je bila na cesti od Viruna v Ovilio (Wels), z imenom Surontium, išče Muhar [1]) v dnešnjih Suricah (Zeiring) na gornjem Štirskem in z vso pravico. Terg stojí kraj reke Surice in je po tej reki ime dobil [2]).

Korenika imena Surontium je sansk. su, „befeuchten, tröpfeln, abwaschen“, iz ktere je s sufiksom ra — sura = voda; zato toliko rek na zemlji Slovanov: Sura, Surica itd. Iz te korenične oblike je s sufiksom va tudi: sava = voda. V gerškem jeziku najdemo iz te korenike: ἰώ, „betröpfeln, befeuchten, regnen“; zato Ζευς Ὑης, „Beiname des Zeus als Regengott“ [3]).

Po razlagi ostroumnega Benfey-a [4]) su tudi pomenuje: „generare, producere“ in iz te oblike so besede: sansk. stri, „femina“, slov. stric, strina, sansk. svasri, „Schwester“, po pravem: cognata femina; slov. sestra; dalje letišk. seva, „Weib“, sansk. sunus, slov. sin, geršk. ὕιος, staronordiški: sveinn, „puer, juvenis“. Iz te korenične oblike so tudi poznamljevanja: sansk. çâvaka, rusk. sobaka, „pullus, catulus“; dalje lat. sus, nemšk. svein, slov. svinja, — zavoljo rodovitnosti; geršk. ὑς, in še: ὑστέρα „matrix“. Omeniti še se more sansk. surabhî, „Mutter der Kühe“, gorensk. sura, ime krave, slov. savka, ime vola [5]), hindostansk. sevu, „Buckelochs“ [6]).

Suront stojí za Surut, primeri: Borut, Košut, Marut, ker *an*, *on* = *u*, na pr. ουσι iz οντι, αντι, gus, hus iz gans, nizonemšk. gôs, grôz iz granth, „grandis“ [1]). Suront — Surut, toraj pomeni mesto kraj Sure. V sredovečnih listinah se Suront — Surut najde v oblikah Zuric, Zurice, Ceyruh [2]), Zuring, dnešnji den: Zeiring iz Surnik [3]). Nemški jezik slovenski glas s rad spremenja v svoj z, na pr. Selnice v Zellniz, Sura v Zeyer, tako tudi Surec, Surice, Surnik v Zeiring. —

Na koncu tega članka še nekoliko imen iz napisov na štirskih rimskih kamenih. V kozji dolini tri dobre ure od Gradca je gosp. Knabl našel kamen s sledečim napisom: „Saturninus DVBNISSI filius vivus fecit sibi et SVADVCIAE VANNI (filiae) conjugi“. V tem napisu je trojica slovenskih imen [4]). Dubnissus v slov. obliki Dubniš, ali pa Dubniša, od dub, „quercus“ = imenom še navadnim Dobnik, Dubnik. Zavoljo suffiksa iš, iša, primeri: Jariš, Hertiš, Lubiša, Gostiša itd. Svaducia je že bila obširno v „Novicah“ razložena = Antestia. Van je mitologiško ime in se nahaja na podobi nekega retranskega molika [5]). Ime Van se tudi nahaja v naj stariših českih [6]) listinah. Živijo še rodbine Vaniš, Vanič in Veniš.

Ravno na tistem mestu je kamen z napisom: L. Domitius Secundinus et DERVA MALAI filia conjux sibi et Juniano filio an XXV.“ Derva je historiško ime. Fredegar [7]) imenuje: „Dervanus dux gentis Serbiorum“. Malaj [8]) pomeni „der Hammer“, zavoljo sufiksa primeri lastne imena: Rataj, Blagaj, Pocaj, Križaj itd.

Lepo slovensko ime še se najde v napisu kamena, kteri je hranjen pri sv. Vidu blizo Greifenburga v gornjo-koroški dravski dolini. Ime pa se glasi VOTIGOVTVS (glej Ankershofen „Handb. der Gesch. Kärnth. V. Heft“ stran 578). Vot, ruski: bot, pomenuje „angeschwollen“, dick, wohlbeleibt“, in gout, „Schlund, Kehle“, sansk. kantha; zato imena: Nilakantha, Blaukehle, Çrikantha, mit hehrer Kehle. Stari Latinci so imeli imena: „Nasico = Nosač, Fronto, „grossstirnig“, Dentatus = Zobač, Filo, „stülpnasig“; Nemci imajo imena: Daum, Schenkel, Faust, Rumpf, Dickhals, Schönhals itd., zakaj bi toraj tudi Votigout [9]) ne bilo dostojno ime?

Kakor v imenu Votigout najdemo izraženo lastnost telesno, tako v drugem napisu najdemo imena po kakšnosti glasa. Kamen je hranjen pri svetem Vidu na Koroškem, in napis se po Gruterovem berilu tako glasi: „Titus Julius Condolli filius, Capatius Miles cohortis Montanorum Pri. Stip. XXX. H. S. E. Titus Julius CRIGALO, Titus Julius BVCCIO h. f.“ [10]). Titus Julius Kondolov sin — Kapačev, je dobil ta spomenik od svojih dedičev Krigala in Buka. Krigal pomeni „der Heisere“ od krigla, „Heiserkeit“, kriglast, „heiser“ [11]); zavoljo oblike primeri osebne imena: Kopal, Kobal itd. Buk pa pomeni „der Schreiende“, od buk, „der Schrei“, buka, „der Lärm“, bučati, „brüllen“. Imeni Kondol in Kapač ste že bili

---

[1]) Muhar „Gesch. der Steierm.“ I. 88.

[2]) S tem člankom se zbriše poveršna izpeljava imena Surontium v mojem spisu o „Noriku in Noreji“.

[3]) Glej Benfey „Griechisches Wurzellexikon“ I. 408.

[4]) Benfey G, W. I. 329.

[5]) Glej Pott „Etymolog. Forschung“ I. 214, 215.

[6]) Enakolične tvarine vidimo iz korenične oblike vrš „irrigare, pluere“, gerški ἐρσ, ἐέρση, latinski ros, slovenski rosa; glasnik v se je v latinščini in slovenščini zgubil (Pott „Etymolog. Forsch.“ I. 272), pa tudi vrš (vriš) „erzeugen“, Vrša, Vriša, „Beiname des Gottes der Liebe“, slov. Perša, lastne imena rodbin, primeri: peršiti, peršavica, „rieseln, nieseln“, sansk. vrišni, „Widder“, vrišan, „Stier“, serbski vrišak, dalje sansk. vriše „männliche Kraft“ (glej Benfey „Griech. Wurzellex.“ I. 339).

[1]) Glej dr. Ad. Kuhn v njegovem časniku „Zeitschrift für vergl. Sprachforsch.“ V. zvez. str. 212.

[2]) Glej Muhar „Gesch. der Steierm.“ II. 72.

[3]) Kraj Mure v vesi Hrastje še poznajo sur v pomenu potoka.

[4]) „Mittheilungen des histor. Vereins für Steierm.“ I. Heft str. 60.

[5]) Kolar „Staroitalia“ str. 330.

[6]) Časopis čes. mus. VI. 67.

[7]) Fredegar lib. IX. cap. 41.

[8]) Gosp. Janežič ima malj, der Hammer, ali na Štirskem v moji rojstni okolici govorijo malaj. V slivniški fari v občini rančki so rodbini Malè (iz Malaj?)

[9]) Pri Eichhornu stojí po tiskarnem pogrešku, Vogitout namesto Votigout. Dobil sem pozneje zvest prepis, zato opozovem mojo preješno razlago Vogitout = Diogenes.

[10]) Gruter str. 545. Nr. 10.

[11]) Glej Janežič „Slovnik“ s. v.

razložene. Ime Buccio še se tudi najde na kamenu, najdenem pri sv. Margareti kraj Glane blizo Knittelfelda na gornjem Štirskem, in večkrat se na štirskih rimskih kamenih najdejo latinske imena Clamillus, brez dvombe prestave domačih Bukov.

Spomina vreden še je napis kamena hranjenega v Trögelwangu *) na Gornjem Štirskem: „MOCETIVS Martialis (filius) vivus fecit sibi et Melisae Conjugi fidae annorum XL. filiae Capitonis". Mocetius = Močet od moča, močka, „auricula", das Ohrläppchen. Tudi v ruskem jeziku znana beseda močečni, „auricularis". Rodbini Močet in Mošet še ste na Štirskem. Zavoljo sufiksa primeri osebna imena: Skarget, dalje besede: klevret, trepet, cepet in ime slovanskega roda Velet. Capito je latinsko ime, kar pomeni Glavun, Glavač. Melíša pomeni černa od mal, mel, „makelig, schmutzig, schwarz", zato malinica, melinica, die Schwarzbeere.

Ozir po domačii.

Kočanska dolina.

Veliko krajev je bilo že v „Novicah" popisanih, o Kočanih nam nihče ne zine. — Hočem tedaj jez ob kratkem ta kraj popisati, ker vém, da je veliko bravcov, ki še imena te doline po imenu slišali niso.

Skorej dvé uri dolga in eno uro široka dolinica se razprostira na izhodni strani Primorja in se naslanja proti izhodu in severju na Horvaško, proti zahodu na Krajnsko, na južni strani se derží Čičarije. Visoke gore jo obdajajo, med kterimi je naj višja gora Kozlek. Vsa je s kamenjem obsuta, in skorej dvé uri se do nje verha hodi. Pot je težavna, pa ko se na verh pride, se vse težave pozabijo. Razgled odtod je obilno povračilo. Vidi se notranjska gora Nanos, vidi se cela Pivka, bistriška dolina, veliko vasí, cerkvá in gradov. Razprostira se pred tvojimi očmi cela Čičarija in v sinji daljini vidiš jadransko morje z otokoma Kerkom in Čersom. Vidiš celo versto juliških planin in pod nogami ti je kočanska dolinica. Tam se mirno in skrivaje Reka valí in goni celo versto mlinov in žag.

Na drugi strani dolinice so hribi nižji, in ne, kakor le ti goli, ampak s travniki obraščeni; nahajajo se tudi gojzdi na njih. Žalostno se dvigujejo podertine starega Bobanskega gradú med temi gorami. Mogočen grad je tù nekdaj bil. Al v tako samoto so se večkrat iz Horvaškega roparji pritepli in barona Lazarina (ki je prej posestnik tega grada bil) večkrat nadlegovali. Zapustili so ga tedaj in ne deleč drugega sozidali. Posestnik njegov je sedaj žl. gospod Zambelli.

Strašne pušobe so morale nekdaj tù biti, ker sam Valvazor pravi, da ima grad nemško ime „Gutenegg" od tod, ker je v resnici vsega dobrega konec, in dalje ni nič drugega kot gojzd in puščoba.

Ker ravno o gradovih govorim, omenim tukaj tudi stari Jablanski grad. Njemu je ravno taka pela, kot staremu Bobanskemu, in tudi on je zdaj zapušen. Ne deleč od njega je mala cerkvica Materi Božji posvečena, v kteri se je smešna prigodba ribanja nosov dogodila, ki smo je nedavno v „Novicah" brali. Ta grad pa je že na krajnski zemlji.

Reka se mirno po dolini valí in goni mnogo mlinskih koles. V njo se iztaka veliko drugih malih potokov, tedaj Kočanom nikdar merzle vodice ne zmanjkuje.

Na bregovih Reke so lepi travniki in rodovitne njive, na kterih Kočani posebno dosti krompirja pridelujejo. Tudi z živinorejo se Kočani pečajo, posebno z ovcami; kar se pa tiče sadjoreje, niso hvale vredni. Razun kakega samca oreha tù in tam se le prav malokje zapazi kako sadunosno drevó. — Vinogradov se nahaja še precej po Kočanih; na marsikterem griču zelení terta, čeravno jim truda ne poverne.

V dolini so 4 še precej velike vasí, namreč: Kutešovo, Zabiče, Terpčane in Pograje. Malo koristno bi bilo, da bi vse opisal.

Hočem tedaj le o Pograjah govoriti.

Ko od Bistrice v Kočane potuješ, vidiš pol ure deleč čedno cerkev na griču in pod gričem vas. To so Pograje. — Snažna vas ima lepe hišice; veliko jih je s ceglom kritih. Tù je vikarijat, ki obsega vso dolino. — Na griču je lepa cerkev matere Božje, ki je po prizadevanji gosp. Savinca veliko olepšana.

Pozimi hodijo fantje na Horvaško v delo. Kadar nazaj pridejo, prinesejo dokaj prisluženih krajcarčkov seboj; od prislužka po 10 in še več goldinarjev darujejo cerkvi. Kočani so čversti delavni ljudjé. Z vsako hrano, z vsako obleko zadovoljni zgodaj vstajajo in na svoje dela hitijo. Eni grejo v gojzd, nasekajo derv ali brun ter jih v Bistrico prodajat vozijo. Drugi gredó na polje, ter delajo pridno in neutrudljivo. Kadar pa sneg zemljo pokrije, in jim ni več mogoče v gojzd hoditi, gredó na Horvaško in delajo karkoli si bodi.

Oblačijo se tako kakor Krajnci, le s tem razločkom, da si, kar tudi je velike hvale vredno, narejajo obleko z debelega doma pridelanega sukna; hlače imajo bele, jopič pa rujavkast.

Jezik govoré slovenski, le da ga enmalo po horvaško zavijajo. Kočani so pobožni, še malo pokvarjeni ljudjé; s ptujcem so prijazni in razgovarljivi. Le preradi vince serkajo, da je ob nedeljah včasih vse pijano; kadar se pa opijejo, se začnejo prepirati in večkrat grejo kervavi iz pivnice. To ni lepo. Otroci pasejo po celo noč poleti goveda ali ovce, ogenj si zanetijo pa prepevajo včasih, da je veselje, — le premalo jih pošiljajo v Pograjsko šolo! — Da bi spoznali v koliko korist so vsakemu človeku šole, bi otroke gotovo bolj v šolo pošiljali! Janez Bilc.

Ogled po svetu.

Jarilo.

V beli Rusii se imenuje Jarilo bog spomladi in rodovitnosti. Mislijo si ga zalega belega mladenča, kteri belega konja jezdi. Pokriva ga bel plajšč. Glavo mu kinča venec spomladnega poljskega cvetja. V desnici derží človeško glavo in v levici snopič klasja. Noge ima bose.

Njemu na čast praznujejo tamošnji kmetje čas perve žetve zvečer 27. mesca travna. Berž ko se zmračí, se snide nekoliko deklic v kaki hiši. Izberejo si eno zmed njih za Jarila, ter jo oblečejo, kakor mislijo, da je Jarilo oblečen bil. Jo posadijo na konjiča, ki je h kakemu stebru privezan. Na to jame cela družba okoli Jarila igrati in plesati. Vsaka deklica ima na glavi venec dušečega cvetja.

Ako je spomlad topla in prijazna in če je posebno dan praznovanja lep, se praznuje ta veselica pod jasnim nebom, kader svitati jema. Stareji ljudje ne branijo deklicam veselja. Dokler igra terpí, pojejo deklice enoglasno pesem, v kteri se popisujejo dela omenjenega boga, kako po celem svetu hodi, žitu rast povikšuje in ljudem rodovitnost podeluje.

Kamor s svojo nogo stopi,
Rež povsodi gnati jema,
Kamorkol' okó oberne,
Tam povsod že klas dozreva.

Ta pesem je precej dolga. Čudno je, da to veselico samo deklice praznujejo ne pa mladi fantje. V drugih ruskih straněh, na pr. v Voronežu, je bila navada, pred igro kakega mladenča do polja spremljevati. Tam se je potem na slavo omenjenega boga pelo in plesalo. Glas. slov.

Kratkočasnice.

* Blizo nekega mesta je bil blatnat bajer, v kterem je pred nekimi leti mladeneč utonil; zato so si prebivavci mnogo vraž od tega jezerica pripovedovali in gosposka jih ni mogla prisiliti, da bi ga bili na suho djali in odvernili škodljive

*) „Mittheilungen des hist. Ver. für Steierm." V. zvez. str. 169.

sopare, ki so zlasti poleti iz njega puhteli. Prebrisani župan enega kraja jih je vendar naposled takole zvil. Svojemu onju je cekin pod podkvo vtaknil in ga v bajer kopat peljal. Potem ga žene h kovaču, da bi ga prekoval, in kovač res najde cekin pod podkvo. Sedaj se, ko da bi bil pihnil, novica po vsem mestu razširi, da na dnu jezera je zaklad (šac). Čez en teden ni bilo ne duha ne sluha od bajerja več — zaklad pa je bila obila mlakuža, ki so jo mestnjani za svoje polje dobili iz njega, in pa odpravljena smerdljiva soparica.

* Neki Oger se je v gostivnici bahal z besedami: „Gotovo bo še prišel čas, da bojo po vsem svetu le ogersko govorili“. „Gotovo — se oglasi Ilirec, ki je zraven sedel — „povsod bojo ogersko govorili, samo na Ogerskem ne več“.

* Neki mestnjan je prišel o neki pravdi dohtarja za svèt prašat, naj bi mu zlo zvito reč natanjčniše razložil in razjasnil; pa prišel je z praznima rokama. Dohtar to viditi, mu odgovorí: „Prijatel! se bova že pomenila, da bo za Vas prav; pa najprej Vam moram povedati, da kdor hoče imeti svetlo, mora prinesti olja“.

Novičar iz avstrijanskih krajev.

Iz Zagreba beremo v „Gospodarskem listu“ pod naslovom „gospodarski curiosum“ res čudno novíco, da mnogo hiš v Zagrebu dobiva sirovo maslo (putar) iz Dunaja; vzrok tega je, da v Zagrebu je redkokterikrat in samo malo putra na prodaj; žene prinesó male štruce v mesto in jih drago cenijo; putra enake baže, čistega in skoz in skoz dobrega je težko ali nikakor dobiti; zato si ga oni, kteri več enakega in dobrega putra potrebujejo, dajo iz Dunaja voziti, in se hvalijo, da ga dobivajo cenó. „Kaj še le bo — zdihuje omenjeni časnik — kadar bode železnica v Zagreb dodelana!“ — Resnične so skozi in skozi te besede — pa ne za horvaško, temuč tudi za marsikako drugo deželo, ki se bode zdramila še le, ko bo „sila kola lomila“ in bojo ptuji pridelki bolji, lepši in cenejši terli domače.

Iz Ljubljane. Radostni smo zvedili, da je slavna frančozka akademija za kmetijstvo, obertnijstvo in kupčijstvo v Parizu prečastitemu predsedniku naše c. k. kmetijske družbe gosp. Fid. Terpincu te dní podelila častno zlato svetinjo 1. razreda v spoznanje njegovih zaslug za povzdigo kmetijstva in obertnijstva. Toliko bolj pa more veseliti vsacega domoljubnega Krajnca to poslavljenje, ker po ti svetinji je tako rekoč počastena vsa krajnska dežela, ktera, čeravno majhna, vendar z gosp. Terpincovim imenom v zapisniku imenitne akademije zapisana stojí v versti tistih dežel, ktere se poganjajo za napredek toliko važnega kmetijstva in obertnijstva. — Naš rojak gosp. Janez Irkič, bivši adjunkt c. k. okrajne uradnije v Vojvodini je za predstojnika neke c. k. okrajne uradnije v Vojvodini izvoljen.

Novičar iz raznih krajev.

Mnogim milostim, ktere zaznamujejo bivanje presvitlega cesarja v Benetkah in ktere je „novičar“ že povedal, imamo še sledeče dostaviti: V deželi Brešijanski, ki je po mnogoletni tertni bolezni veliko terpela, so dovolili Cesar soseskam, ktere svojih podpisov za deržavno posojilo niso poprodale, da za eno leto smejo odložiti plačevanje podpisanega posojila; — cerkvi sv. Marka v Benetkah so dovolili za popravljanje vsako leto 20.000 gold.; kadar pa ne bo več tega dnarja za poprave potreba, naj se teh 20.000 gold. priverže premoženju cerkvenemu in obresti tega kapitala naj se rabijo za ohranjenje stolne cerkve, ki je naj imenitniša lepotija benečanskega mesta in s ktero se ujema tisoč in tisoč spominov nekdanjega veličanstva njegovega. — Iz uredbe c. k. vodstva južne železnice povzamemo, da pri železnici iz Dunaja do Ljubljane je v vsem skupaj 823 uradnikov in služabnikov v službi, kterim so vse, umetne in upravne dela izročene. — Zagotovo se sliši, da se bojo prihodnjo pomlad na vso moč vojaki dela poprijeli, da bojo železnico v Galicii dodelali. Ker v tej deželi delavcev manjka, je deržavi in deželi v korist, ako se vojaki vzamejo v delo. C. k. ministerstvo kupčijstva pa prevdarja sedaj napravo stranske ogersko-gališke železnice; tudi te dela se bojo izročile vojakom. — Tudi Karlovčani imajo upanje, železnico dobiti; županija Karlovška je namreč c. k. ministerstvo kupčijstva prosila, naj bi se ob napravi železnice iz Siska do Zidanega mosta napravila stranska železnica tudi v Karlovec; minister kupčijstva je tako radovoljen sprejel to željo, da se smejo Karlovčani nadjati, da bojo železnico dobili. — Vse druge novice na političnem polji požera sedaj tista, ktera napoveduje nov zbor za poravnanje na kljuki visečih rusovsko-turških zadev. Čeravno ni še nobena vlada nikjer določno oznanila, da bo nov zbor, se vendar za gotovo sliši, da bo, in sicer v Parizu, in se bo začel še pred novim letom, da pa vlade ne bojo poslale posebnih pooblastencov, kakor v pervega, ampak da tisti poslanci, ki namestujejo v Parizu unanje vladarje, bojo tudi sedeli v tem zboru, kteri, kakor angležki Palmerstonov časnik pravi, ne bo imel pravice, ne v besedi ne v zapopadku premeniti sklepov pervega pariškega zbora. Če pa bo res taka, se ne vé, kaj bo opravil ta novi zbor in da bi bil v stanu poravnati sedanje velike razpertije o zadevah turško-rusovskih. Važen bo tedaj na vsako stran. — Francozki poslanec grof Morny ostane na Rusovskem do konca tega zbora. — V Sicilii je že potihnil hrup; ni ga bilo veliko. — Sv. oče papež nočejo poterditi prodaje cerkvenega premoženja na Španjskem, ako vlada povračila ne plača, ki se ima med španjske škofije in fajmoštre razdeliti. Dosihmal pa noče vlada od tega še nič slišati. — Na Gerškem dopernašajo roparji spet strašne grozovitosti; tako se je unidan pritepil glasoviti ropar Kalambaliki s 30 razbojniki v mali terg Arahovo, kjer so pobrali vse, kar so hotli, 15 vjetih prebivavcov so seboj peljali, devetim pa ušesa odrezali ali očí iztaknli, ker jim niso hotli berž dnarja dati. — V vasi Čoma v Somogiškim komitatu na Ogerskem je služba učitelja prazna; za plačilo dobí: 3 gold. in 18 kr. v gotovem dnarji, 60 vagánov reží, 38 vozov derv, 8 veder vina in pa pol grunta, ki mu ga soseska obdeluje.

Slovenske národne pesme
po Varaždinski okolici in po bližnjem Štajerskem.

Nabral M. Kračmanov.

6. Ljubi naj boljši.

Čela je letela
Na goro zeleno,
Srečala je srečala
Svoj'ga ljub'ga oča;
O moj ljubi oča,
Al že rože cvetejo?
Ja ja ja, so cvele,
Pa so že odcvele.

Čela je letela
Na goro zeleno,
Srečala je srečala
Svojo ljubo mater.
Oj, moja ljuba mati,
Al že rože cvetejo?
Ja ja ja. so cvele,
Pa so že odcvele.

Čela je letela
Na goro zeleno,
Srečala je srečala
Svoj'ga ljub'ga brata.
Oj, moj ljubi bratec,
Al že rože cvetejo?
Ja ja ja, so cvele,
Pa so že odcvele.

Čela je letela
Na goro zeleno,
Srečala je srečala
Svojo ljubo sestro;
Oj, moja ljuba sestra,
Al že rože cvetejo?
Ja ja ja, so cvele
Pa so že odcvele.

Čela je letela
Na goro zeleno,
Srečala je srečala
Svoj'ga ljub'ga drag'ga;
Oj, moj ljubi dragi,
Al že rože cvetejo?
Ja ja ja, že cvetó.
Zdaj naj lepše cvetó.

Pogovori vredništva.

Gosp. J. K. v Ča.: Mični sostavek v R— smo prejeli; hvala lepa! N. Vam bomo pošiljali kakor dosihmal; že zavolj stare Vaše postrežljivosti ne smé biti drugače.

Odgovorni vrednik: **Dr. Janez Bleiweis.** — Natiskar in založnik: **Jožef Blaznik.**